Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

29 338 Wetenschapsbudget

Nr. 143 BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 januari 2015

In uw brief van 14 januari 2015 verzoekt u mij de plannen met betrekking tot de veranderingen bij NWO toe te lichten. Met deze brief ga ik in op uw verzoek.

In mei 2013 constateerde de evaluatiecommissie NWO dat de complexe structuur van de organisatie de besluitvaardigheid en flexibiliteit belemmerde (een constatering die ook al eerder door de evaluatiecommissie van 2008 was gedaan). Ook verwijst de evaluatiecommissie naar het hybride karakter van NWO als subsidieverlener en institutenbeheerder. Deze combinatie kan de schijn van belangenverstrengeling wekken, omdat NWO zowel de instituten beheert als subsidies toekent aan deze zelfde instituten. Haar advies was de organisatie NWO zodanig aan te passen dat deze belemmeringen worden weggenomen en tevens beter wordt ingespeeld op maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken. Zij adviseerde de topstructuur van NWO te wijzigen en op het niveau van de gebieden de organisatiestructuur sterk te vereenvoudigen. In de kabinetsreactie op deze evaluatie heb ik aangegeven dat ik op het vraagstuk van de governance van NWO in de Wetenschapsvisie zou terugkomen.

Naar aanleiding van de evaluatie is eind 2013 door het Algemeen Bestuur van NWO en mijn ministerie een opdracht uitgezet bij ABDTOPconsult om de mogelijkheden voor verandering van de organisatie NWO in kaart te brengen. Dit heeft geleid tot het advies «Van lappendeken naar nationaal discours en centrale programmering».

Op 26 november 2014 is de Wetenschapsvisie aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstuk 29 338, nr. 141). Als bijlage bij de Wetenschapsvisie is het advies inzake de governance van NWO, van ABDTOPconsult (Koos van der Steenhoven) aan de Tweede Kamer gezonden. In de Wetenschapsvisie is een aantal keuzes gemaakt met betrekking tot de structuur van NWO op basis van het advies van ABDTOPconsult, waarbij ik

kst-29338-143
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

aanteken dat het advies van ABDTOPconsult geen blauwdruk is. Dit betreft onder andere:

- Versterking van de centrale leiding van NWO onder gelijktijdig terugdringen van de zelfstandigheid van onderdelen van NWO om de slagkracht van het bestuur te versterken;
- Vernieuwing van de bureauorganisatie om NWO in staat te stellen flexibel in te spelen op veranderingen en interdisciplinaire samenwerking te bevorderen. Voorts een scheiding aan te brengen tussen subsidieverlening en institutenbeheer;
- Versterking van de toezichtstructuur.

Het is van belang dat bij de uitwerking van de keuzes die in de Wetenschapsvisie worden gemaakt geen afbreuk wordt gedaan aan de werkwijzen en bijbehorende verworvenheden en best practices van de gebieden en de stichtingen. Hierbij denk ik aan de verbinding van de disciplines met de wetenschappelijke achterban en het organiserend vermogen, inclusief de goede samenwerking met wetenschap, bedrijfsleven, maatschappelijke partijen en overheden.

Dat NWO moet veranderen wordt breed gedeeld, al verschillen de beelden over de manier waarop dat moet gebeuren. De veranderingen moeten ervoor zorgen dat organisatorisch en budgettair flexibeler kan worden gewerkt, maar ook dat brede en interdisciplinaire samenwerking wordt bevorderd. Ook in de nieuwe organisatie zijn disciplines en wetenschappelijke zeggenschap van belang. Ze zijn de basis om de gewenste samenhang in de programmering te bewerkstelligen en om verbindingen te leggen en zo de maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken over de grenzen van de disciplines heen aan te pakken. Vernieuwing in de wetenschap verwachten we onder andere van multidisciplinair onderzoek. Daarvoor is noodzakelijk de organisatie te ontschotten en meer samenwerking over de disciplines heen te bevorderen.

In verschillende media is kritiek geuit met betrekking tot de aangekondigde veranderingen bij NWO. Wetenschappers zouden er in het nieuwe model niet meer toe doen en men vreest dat de verbinding van de disciplines met de wetenschappelijke achterban en het organiserend vermogen van die achterban verloren gaan. Dit berust op een misverstand. Het is geenszins de bedoeling in de nieuwe organisatie de rol van de wetenschapper te marginaliseren. Zij zijn van essentieel belang voor het succes van NWO. Ook merk ik op dat de keuzes in de Wetenschapsvisie met betrekking tot de governance van NWO voldoende ruimte laten om nadere invulling te geven aan de organisatie NWO » nieuwe stijl», zonder afbreuk te doen aan de best practices en bijbehorende werkwijzen en verworvenheden.

Hoe de veranderingen precies vorm zullen krijgen wordt de komende tijd uitgewerkt. Het Algemeen Bestuur van NWO zal de transitie vorm gaan geven. Inmiddels hebben de eerste gesprekken met de gebiedsbesturen plaatsgevonden en is besloten een gezamenlijke werkgroep in te richten. Het Algemeen Bestuur van NWO staat voor de uitdagende taak het toekomstige model van de organisatie vorm te geven zodat best practices worden behouden en de betrokkenheid van actieve wetenschappers (en anderen), zoals die nu veelal vorm krijgt via de besturen, instituten en gebieden, op goede manier te verankeren in de nieuwe organisatie.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker